

Austatud lugeja!

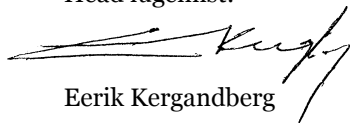
See Juridica number oli algselt kavas kokku panna kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) kommentaaride kirjutajate tekstidest põhimõttel, et mis kommentaaridesse ei mahtunud, kuid millest siiski võiks ja tuleks kirjutada. Paraku ei leidnud mitte kõik KrMS kommentaaride autorid aega või jõudu selleks Juridica numbriks oma tekste veel kokku panna. Optimistlik olla püüdes: see annab lootust tulevasteks artikliteks.

Juridica käesolev number siiski sisaldab ka KrMS kommentaaride autorite kirjutisi. Nii on Meris Sillaots oma artiklis pidanud vajalikuks lisada KrMS kommentaarides märgitule kaalutlused selle kohta, mida tuleks ette võtta senisest efektiivsemaks faktiliste asjaolude tuvastamiseks maakohtus. KrMS kommentaaride teine autor Juhan Sarv kirjutab oma teises artiklis väga praktilisel ja olulisel teemal, arutledes selle üle, kuidas peaks *de lege ferenda* välja nägema meie süüdistusaktid. Muuhulgas teeb ta ettepaneku kaaluda tulevikus alternatiivse süüdistuse lubamist. Veel üks KrMS kommentaatoritest – käesolevate ridade autor – on aga pidanud oma artiklis vajalikuks osutada sellele, et meie tänase kriminaalmenetluse näol on tegelikult tegemist üsnagi diferentseeritud nähtusega, millele ühiste eesmärkide seadmine ja samasuguste printsiipide kohaldamine ei pruugi olla lihtne. Kui see üldse võimalik on. KrMS kommentaaride üks autoreid on ka Sten Lind. Tema on oma artikli kirjutamisel teinud vähemalt poolpöörde karistusõiguse suunas ja püüab (praktiseeriva ringkonnakohtunikuna) ratsionaalselt arutleda sellise „lihtsa“ küsimuse üle, kuidas tegelikult peaks toimuma karistuse mõistmine ja selle põhistamine süstemaatilise varguse asjades. Artiklit kokku võttes peab ta üllatavaks, et kuigi kohtuotsustes rõhutatakse (nii nagu vaja!), et karistuse aluseks on isiku süü, „puuduvad argumentid süü suuruse kohta sageli otsustest sootuks ning rõhk on süüdistatava isikut puudutataval argumentidel“. Täispöörde karistusõiguse suunas aga teeb oma artiklis mõistetavalt Jaan Sootak. Ta analüüsib ühe Riigikohtu kriminaalkollegiumi otsuse (3-1-1-68-12) valguses kaastäideviimise problemaatikat ja tõdeb: „Uue lahendusvariandina võtab Riigikohus kasutusele vastutuse süüteo katse eest, mis tõstab tagajärje objektiivselt koosseisust subjektiivsesse. Üldse saabumata jäänud tagajärg või – nagu antud asjades – küll saabunud, kuid tõendusliku nappuse tõttu süüdistatavatele omistamata jäänud tagajärg leiab kajastamise katsetahtluses ning omistatakse seega süüdlasele ikkagi.“

Käesoleva Juridica eripära võib näha ehk ka selles, et siin on operatiivselt reageeritud meie õigustegelikkuses üsna värskelt toimunud. Teadupärast keeldus õiguskantsler 8. oktoobril 2012 tegemast Riigikogule ettepanekut anda nõusolek kahe Riigikogu liikme kohta süüdistusakti koostamiseks. Õiguskantsleri samm põhjustas laiaulatusliku diskussiooni, mille eri aspekte kajastavad Juhan Sarve esimene artikkel ja Hent Kalmo artikkel. Ilmselt harva (kui üldse) on olnud võimalust Juridica lehekülgedelt leida sellist elavat diskussiooni, kus kaks autorit argumenteerivad nauditavalt (enam-vähem) samal teemal teineteise seisukohtadest teadlikud olles ja teineteisele ka viidates. „Mõned põhiseaduse sätted on vaidluste puudumisel aastaid justkui uinunud olekus,“ märgib H. Kalmo oma artikli alguses. „Alles siis, kui riigiõiguslikus praktikas tekivad erimeelsused nende rakendamise suhtes, saab selgeks, kui keeruline on põhiseadust tõlgendada. Nõnda on olnud põhiseaduse § 76 esimese lausega, mille kohaselt „Riigikogu liige on puutumatu“.

Käesolev Juridica number oleks saanud kindlasti veelgi parem ja praktilisem juhul, kui see oleks sisaldanud kirjutist selle kohta, millises õiguslikus vormis peaks toimuma ebaseaduslike liiklustravide tühistamine Virumaal. Aga ega's korraga kõike ka jõua.

Head lugemist!

Eerik Kergandberg